

ΦΥΣΙΚΗ ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

3^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ (ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2) - ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Στις προτάσεις Α1α - Α4β να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της πρότασης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη φράση, η οποία τη συμπληρώνει σωστά.

- Α1. Σε γραμμικό ελαστικό μέσο διαδίδεται αρμονικό κύμα με μήκος κύματος λ . Αν στο ίδιο ελαστικό μέσο διαδοθεί αρμονικό κύμα με μήκος κύματος $\lambda/2$ και ίδιο πλάτος, τότε
- υποδιπλασιάζεται η ταχύτητα διάδοσης του κύματος.
  - υποδιπλασιάζεται η περίοδος ταλάντωσης των υλικών σημείων του μέσου.
  - υποδιπλασιάζεται η μέγιστη ταχύτητα ταλάντωσης των υλικών σημείων του μέσου.
  - διπλασιάζεται η μέγιστη επιτάχυνση ταλάντωσης των υλικών σημείων του μέσου.

Μονάδες 5

Α2. Στην επιφάνεια υγρού διαδίδονται δύο αρμονικά κύματα ίδιου πλάτους A και ίδιας συχνότητας f , που δημιουργούνται από δύο σύγχρονες πηγές. Ένα σημείο Σ της επιφάνειας του υγρού που απέχει $16\lambda/3$ και $4\lambda/3$ από τις δύο πηγές, μετά την άφιξη και των δύο κυμάτων, ταλαντώνεται με

- πλάτος A και συχνότητα f .
- πλάτος $2A$ και συχνότητα $2f$.
- πλάτος $2A$ και συχνότητα $f/2$.
- πλάτος $2A$ και συχνότητα f .

Μονάδες 5

Α3. Σε γραμμικό ελαστικό μέσο έχει δημιουργηθεί στάσιμο κύμα στο οποίο οι κοιλίες ταλαντώνονται με πλάτος ίσο με $2A$ και συχνότητα ίση με f . Δύο σημεία K και L του μέσου, βρίσκονται εκατέρωθεν ενός δεσμού και απέχουν $\lambda/4$ από αυτόν. Τα σημεία K και L

- έχουν κάθε χρονική στιγμή αντίθετες απομακρύνσεις και αντίθετες ταχύτητες.
- έχουν διαφορά φάσης $\pi/2$ κάθε χρονική στιγμή.
- έχουν μέγιστες ταχύτητες με μέτρα ίσα με $2\pi fA$.
- δεν ταλαντώνονται.

Μονάδες 5

Α4. Τα κυματικά φαινόμενα που απαντούν στη φύση είναι συνήθως αρκετά σύνθετα. Η μελέτη ενός σύνθετου κύματος

- δεν είναι δυνατόν να γίνει.
- μπορεί να γίνει, αν θεωρήσουμε ότι είναι το αποτέλεσμα της επαλληλίας ενός αριθμού αρμονικών κυμάτων, με επιλεγμένα πλάτη και συχνότητες.
- μπορεί να γίνει, αν θεωρήσουμε ότι είναι αποτέλεσμα της συμβολής δύο πανομοιότυπων κυμάτων που διαδίδονται με αντίθετες κατευθύνσεις.
- μπορεί να γίνει, αν θεωρήσουμε ότι είναι αποτέλεσμα ενός αριθμού στάσιμων κυμάτων, με επιλεγμένα πλάτη και συχνότητες.

Μονάδες 5

Α5. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ).

- Κατά τη διάδοση ενός κύματος, μεταφέρεται στο χώρο ενέργεια και ορμή, όχι όμως ύλη.
- Η μέγιστη ταχύτητα ταλάντωσης των υλικών σημείων μιας ελαστικής χορδής, στην οποία διαδίδεται αρμονικό κύμα, είναι ίδια για όλα τα υλικά σημεία.

γ. Δύο σημεία Κ και Λ ενός γραμμικού ελαστικού μέσου στο οποίο διαδίδεται αρμονικό κύμα και απέχουν μεταξύ τους μισό μήκος κύματος ($\lambda/2$), έχουν κάθε χρονική στιγμή την ίδια απομάκρυνση.

δ. Αν δύο σημεία ενός στάσιμου κύματος ισαπέχουν από μια κοιλία, παρουσιάζουν πάντα διαφορά φάσης π rad.

ε. Κατά τη συμβολή δύο κυμάτων, η αρχή της επαλληλίας ισχύει πάντα.

ΘΕΜΑ Β

B1. Η φάση ενός σημείου Σ εγκάρσιου αρμονικού κύματος, αυξάνεται με σταθερό ρυθμό b και η απόσταση μεταξύ των ακραίων θέσεων της ταλάντωσής του είναι d . Αν η ταχύτητα διάδοσης του κύματος είναι δεκαπλάσια της μέγιστης ταχύτητας ταλάντωσης των σημείων του μέσου στο οποίο διαδίδεται το κύμα, τότε το μήκος κύματος λ είναι

α. $10\pi d$.

β. $0,1\pi b$.

γ. $10\pi b$.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

(Μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 4)

B2. Στην επιφάνεια επίπεδου ελαστικού μέσου διαδίδονται δύο εγκάρσια αρμονικά κύματα που προέρχονται από δύο σύγχρονες πηγές Π_1 και Π_2 , ίδιου πλάτους A , οι οποίες βρίσκονται στα σημεία Κ και Λ. Σε ένα σημείο Μ της επιφάνειας, φτάνουν τα κύματα με χρονική διαφορά $1,5T$, όπου T η περίοδος των κυμάτων. Το σημείο Μ, μετά την άφιξη και των δύο κυμάτων

α. παύει να ταλαντώνεται.

β. έχει πλάτος $2A$.

γ. ταλαντώνεται με μέγιστη ταχύτητα ταλάντωσης ίση με $\frac{2\pi A}{T}$.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

(Μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 4)

B3. Σε ελαστική χορδή με ακλόνητα τα άκρα της έχει δημιουργηθεί στάσιμο κύμα. Τα σημεία της χορδής που ταλαντώνονται έχουν συχνότητα f και ο συνολικός αριθμός των δεσμών είναι N . Διπλασιάζουμε τη συχνότητα σε $2f$. Τότε ο συνολικός αριθμός των δεσμών N' είναι

α. $N' = 2N + 1$.

β. $N' = 2N$.

γ. $N' = 2N - 1$.

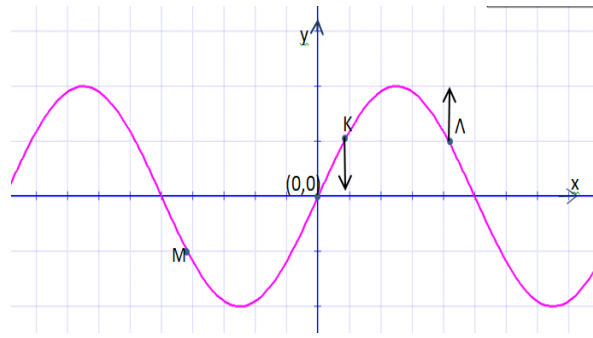
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

(Μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 4)

B4. Στο σχήμα απεικονίζεται ένα στιγμιότυπο εγκάρσιου αρμονικού τρέχοντος ή στάσιμου κύματος σε μια χορδή. Τα σημεία Κ, Λ, έχουν την ίδια απομάκρυνση. Οι ταχύτητες ταλάντωσης των σημείων Κ και Λ δείχνονται στο σχήμα, το Κ προς τα κάτω και το Λ προς τα πάνω.

α. Το κύμα είναι τρέχον και το σημείο Μ του σχήματος κινείται προς τα πάνω.

β. Το κύμα είναι τρέχον και το σημείο Μ του σχήματος κινείται προς τα κάτω.

γ. Το κύμα είναι στάσιμο και το σημείο Μ του σχήματος κινείται προς τα πάνω.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

(Μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Γ

Σε ένα γραμμικό μέσο έχει δημιουργηθεί στάσιμο κύμα με εξίσωση ως προς κάποιο σημείο $O(0,0)$ την: $y = 0,02 \cdot \eta\mu 20\pi t \cdot \sigma\upsilon\nu 2\pi x$ (S.I.)

G1. Να βρείτε την ταχύτητα διάδοσης του κύματος.

(Μονάδες 6)

G2. Να γράψετε τις εξισώσεις δύο αντιθέτως διαδιδομένων κυμάτων, που η συμβολή τους θα μπορούσε να δώσει το εν λόγω στάσιμο με σημείο αναφοράς το $O(0,0)$.

(Μονάδες 6)

G3. Να σχεδιάσετε το στιγμιότυπο του κύματος τη χρονική στιγμή $t = \frac{1}{40}$ s στην περιοχή από $x = -1$ m έως $x = +2$ m και να προσδιορίσετε τις θέσεις των κοιλιών και των δεσμών.

(Μονάδες 6)

G4. Να βρείτε την απομάκρυνση του σημείου Λ ($x_\Lambda = -\frac{5}{6}$ m) τη στιγμή που το σημείο

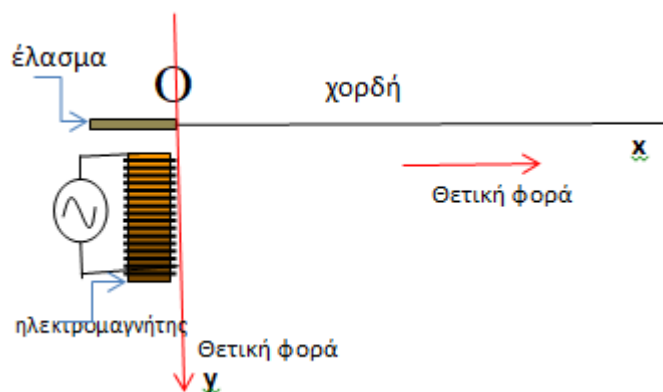
Κ ($x_K = \frac{2}{3}$ m) βρίσκεται σε απομάκρυνση $y_K = 5$ mm.

(Μονάδες 7)

Δίνεται: $\sigma\upsilon\nu(\pi/3) = 1/2$

ΘΕΜΑ Δ

Ο ηλεκτρομαγνήτης του σχήματος είναι συνδεδεμένος με εναλλασσόμενη αρμονική τάση. Τη χρονική στιγμή $t=0$ κλείνουμε το διακόπτη που συνδέει την εναλλασσόμενη τάση με τον ηλεκτρομαγνήτη, οπότε αυτός έλκοντας περιοδικά ένα χαλύβδινο έλασμα συνδεδεμένο στο άκρο Ο χορδής μεγάλου μήκους, δημιουργεί κατά μήκος της τρέχον εγκάρσιο αρμονικό κύμα. Τη

χρονική στιγμή $t=0s$, το σημείο O της χορδής αρχίζει να κινείται προς τον ηλεκτρομαγνήτη. Τη φορά κίνησης προς τα κάτω να την θεωρήσετε ως **θετική φορά**. Το δημιουργούμενο κύμα έχει συχνότητα $10Hz$, πλάτος $0,5cm$ και 3 διαδοχικές κορυφές του (όρη) καλύπτουν απόσταση $0,2 m$. Η χορδή βρίσκεται πάνω σε λείο οριζόντιο δάπεδο και η ταλάντωσή της γίνεται πάνω σε αυτό.

Δ1. Να βρείτε την ταχύτητα διάδοσης του κύματος.

(Μονάδες 5)

Δ2. Να γράψετε τις εξισώσεις απομάκρυνσης και ταχύτητας ταλάντωσης των σημείων της χορδής με σημείο αναφοράς το $O(0,0)$.

(Μονάδες 5)

Δ3. Να βρείτε τη δύναμη επαναφοράς που δέχεται ένα υλικό σημείο της χορδής με στοιχειώδη μάζα $\Delta m = 10^{-4} kg$, το οποίο βρίσκεται στη θέση B ($x_B = \frac{7}{120} m$), τη χρονική στιγμή που το O βρίσκεται στη θέση μέγιστης θετικής απομάκρυνσής του.

(Μονάδες 5)

Δ4. Να βρείτε πόσα σημεία της χορδής στο τμήμα $OZ=0,5m$, έχουν μέτρο ταχύτητας ταλάντωσης $\frac{\pi m}{20 s}$, τη χρονική στιγμή που το σημείο O βρίσκεται στη μέγιστη θετική απομάκρυνσή του για τέταρτη φορά.

(Μονάδες 5)

$$\text{Δίνονται : } \eta\mu\frac{\pi}{6} = \sigma\upsilon\nu\frac{\pi}{3} = \frac{1}{2}, \quad \eta\mu\frac{\pi}{3} = \sigma\upsilon\nu\frac{\pi}{6} = \frac{\sqrt{3}}{2}, \quad \pi^2 \approx 10$$

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Η εκπόνηση του διαγωνίσματος έγινε με τη βοήθεια Εθελοντών Εκπαιδευτικών:

Τα θέματα επιμελήθηκαν οι Ιωάννης Κυριακόπουλος, Πρόδρομος Κορκίζογλου, φυσικοί.

Ο επιστημονικός έλεγχος πραγματοποιήθηκε από τον Παλόγο Αντώνιο, φυσικό.